

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ยุทธศาสตร์และระบบบริหารเพื่อการธำรงนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผู้วิจัย : ดร. บุรทิน ขำภีรัฐ
ปีที่จัดพิมพ์ : 2556
แหล่งทุน : ทุนอุดหนุนการวิจัยสถาบัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในฐานะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งแรกของประเทศไทย ตระหนักและให้ความสำคัญกับการธำรงนักศึกษา จึงได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อการธำรงนักศึกษา อย่างไรก็ตามเพื่อให้มียุทธศาสตร์ มาตรการ และระบบบริหารจัดการในลักษณะบูรณาการที่มีเอกภาพ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงได้อนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์และระบบบริหารเพื่อการธำรงนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการด้านการธำรงนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ประกอบกับการศึกษาเชิงสถิติที่ใช้การประยุกต์ตัวแปรเชิงทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูงทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อเสนอยุทธศาสตร์และระบบบริหารจัดการที่เหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต

รายงานวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์และระบบบริหารเพื่อการธำรงนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี” เสนอผลการวิจัยสามส่วนหลักได้แก่ (1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์รายงานการวิจัยด้านการธำรงนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในต่างประเทศและในประเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศเบื้องต้นในการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และการเสนอยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม เป็นไปตามหลักวิชาและเป็นที่ยอมรับ (2) การพัฒนา การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยน และการอภิปรายผลลัพธ์ที่ได้จากโมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และ (3) ยุทธศาสตร์การธำรงนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลงานวิจัยในแต่ละส่วนสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย ตระหนักถึงความสำคัญและได้ดำเนินการด้านการธำรงนักศึกษาอย่างเป็นระบบในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับสถาบัน ระดับหลักสูตร และระดับนักศึกษา ผลการศึกษาแสดงว่า ในระดับสถาบัน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ สามารถสนับสนุนให้นักศึกษาคงอยู่ และในขณะเดียวกันช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาควบคู่ไปด้วย ในระดับหลักสูตรและระดับนักศึกษา ผลการวิจัยแสดงตรงกันว่า ผลสำเร็จ

ด้านการศึกษาซึ่งสะท้อนจากเกรดเฉลี่ย และความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียน (self-regulated learning) ของนักศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งกันและกัน โดยประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมการเรียนและการดำเนินชีวิตของนักศึกษา เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก

ผลงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงและนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องการดำรงนักศึกษาในประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ได้แก่ ผลงานวิจัยของ Tinto (1975, 1987, 1993) ซึ่งเสนอโมเดลการดำรงนักศึกษาในมหาวิทยาลัย Tinto แสดงว่า การตัดสินใจคงอยู่หรือออกกลางคันของนักศึกษามีอิทธิพลมาจากความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา ซึ่งประเมินได้จากลักษณะนิสัยและการปฏิสัมพันธ์กับสถานะแวดล้อมทั้งด้านวิชาการและสังคมของนักศึกษาในสถาบัน Tinto สรุปว่า ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายการศึกษาเพื่อให้สำเร็จการศึกษาและได้ปริญญาบัตร เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการคงอยู่ของนักศึกษา โดยความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาและสังคมก็มีความสำคัญเช่นกัน ทฤษฎีของ Tinto ได้รับการตรวจสอบ ยอมรับและนำไปพัฒนาต่ออย่างกว้างขวางในหลายประเทศ

ผู้วิจัยได้เสนอโมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีตามแนวคิดของ Tinto (1975, 1987, 1993) โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของอุดมศึกษาและสังคมไทย ทั้งนี้ ตัวแปรตามในโมเดล คือ การคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี วัดจากตัวบ่งชี้ 3 ตัว ได้แก่ (1) ความตั้งใจศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในภาคการศึกษานี้หรือภาคการศึกษาต่อไป (2) ความตั้งใจจะไม่สมัครหรือสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ในภาคการศึกษานี้หรือภาคการศึกษาต่อไป และ (3) ความตั้งใจจะไม่ย้ายหรือเปลี่ยนสาขาวิชา/สำนักวิชาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตัวแปรทำนายมีทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ (1) ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง (2) ความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา (3) กลยุทธ์ในการเรียน (4) การปรับตัวทางสังคม (5) การปรับตัวทางวิชาการ (6) แรงจูงใจในการเรียน และ (7) ความเชื่อมั่นในการเรียน

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติแสดงว่า โมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยเรื่องนี้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โมเดลมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งและสอง โดยมีความสามารถด้านการทำนายตลอดจนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้ในระดับที่น่าพอใจ และแสดงว่า ตัวแปรความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษามีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความตั้งใจคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทั้งนี้การที่นักศึกษาจะมีความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา จำต้องมีการปรับตัวทางวิชาการและทางสังคมที่เหมาะสม

ผู้วิจัยได้นำเสนอ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์รายงานการวิจัยที่ผ่านมาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับการอำนวยการนักศึกษา ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงสถิติ และผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยยุทธศาสตร์มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการได้แก่ (1) เพื่อการอำนวยการนักศึกษาอย่างมีคุณภาพ (2) เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาให้มีเอกภาพ คุณภาพ และประสิทธิภาพ (3) เพื่อการเพิ่มอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีอย่างมีคุณภาพ โดยใช้แนวทางและกระบวนการพัฒนาทักษะและความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียน (self-regulated learning) ของนักศึกษา และการให้บริการสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างพร้อมมูลและมีคุณภาพ (4) เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมส่งเสริมให้กระบวนการอำนวยการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นวัฒนธรรมองค์กรในทุกระดับ และสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเชิงรุก โดยให้ความสำคัญกับนักศึกษาในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญที่สุด เป็นต้น

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์มี 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การรับนักศึกษาเชิงรุกและการจัดการในช่วงเปลี่ยนผ่าน (2) การสร้างความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา (3) การสร้างสภาวะแวดล้อม กระบวนการ และระบบเพื่อการพัฒนาทางวิชาการ (4) การสร้างสภาวะแวดล้อม กระบวนการ และระบบเพื่อการพัฒนาทางสังคม (5) การสร้างแรงจูงใจเพื่อพัฒนาศักยภาพและกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ (6) การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ระบบบริหาร และการให้บริการที่เหมาะสม ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่นำเสนอได้คำนึงถึงระบบบริหาร วัฒนธรรมองค์กร บริบท และค่านิยมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้เสนอระบบบริหารและแนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมกับระบบ “รวมบริการ ประสานภารกิจ” ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยได้แสดงตัวอย่างมาตรการ/การปฏิบัติ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษารายงานการวิจัย และสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมและตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป พร้อมเสนอตัวอย่างผู้รับผิดชอบหลัก

ท้ายสุดผู้วิจัยเชื่อว่า วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ ตลอดจนตัวอย่างมาตรการ/การปฏิบัติที่นำเสนอ มีพื้นฐานอยู่บนการสร้างและการพัฒนาคุณภาพในทุกมิติ ทั้งด้านวิชาการ สังคม คุณธรรมจริยธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษา ตลอดจนระบบบริหารและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย เป็นแนวทางและทิศทางที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมในเวลาอันรวดเร็ว

ABSTRACT

Title : Strategies and Management Systems for Student Retention at Suranaree University of Technology
Author : Dr. Buratin Khampirat
Year : 2013
Funding : Institutional Research Grant from SUT

As the first public autonomous university in Thailand which emphasizes on science and technology curriculums, Suranaree University of Technology (SUT) has recognized the importance of the student retention and implemented various measurements to increase the student retention rate. However, in order to obtain effective strategies, measurements and administrative systems for the student retention, SUT has approved the research proposal entitled “Strategies and Management Systems for Student Retention at Suranaree University of Technology”. The main objectives of this research work are: (1) to systematically study aspects and issues related to the student retention in higher-education institutions abroad and in Thailand; (2) to study factors affecting student retention at SUT, using both qualitative and quantitative statistical methods; (3) to propose and validate structural equation model for the student retention at SUT; and (4) to suggest effective strategies, measurements and management systems suitable and applicable for the student retention at SUT.

The research report on “Strategies and Management Systems for Student Retention at Suranaree University of Technology” consists of three major parts; (1) analyses and discussions on research publications on student retention in higher-education institutions abroad and in Thailand; (2) construction and validation of the structural equation model for the student retention at SUT; and (3) suggestion of strategies, measurements and management systems suitable and applicable for the student retention at SUT. The results are summarized as follows.

Analyses of relevant research publications showed that higher-education institutions in the developed countries, such as in the United States, United Kingdom

and Australia, have recognized the problems of student retention and developed various strategies and measurements to improve the student retention rate at the institutional, program and student levels. Studies have shown that, at the institutional level, providing students with appropriate academic and non-academic environments could positively encourage students to persist with their studies and at the same time help develop their personalities. Whereas at the student and curriculum levels, research results have consistently indicated that academic achievement, reflected for example from GPA, and the self-regulated learning (SRL) are positively related and the issues of particular interest are the learning behavior and the life style of students.

Models and theories to explain factors affecting student persistence have been put forward, among which the model proposed by Tinto (1975) represents one of the most important theoretical foundations. Tinto (1993) showed that the student's decision to persist or dropout is directly influenced by their institutional and goal commitment, which could be evaluated from student characteristics and the interactions with the social and academic environments of the institution. Tinto (1975) concluded that the student's commitment to the goal of completing a higher education degree is one of the most influential factors for persistence and the level of the student's integration into the social and academic systems plays an important role. Tinto's theory has received much attention and his structural equation model for student retention has been widely accepted, further developed and tested extensively in various countries.

In the present work, based on the model proposed by Tinto, a structural equation model for the student retention at SUT was developed, in which the student retention is measured by seven factors: (1) *student's demography* (2) *education goal and institutional commitment*; (3) *education strategy*; (4) *social integration*; (5) *academic integration*; (6) *learning motivation*; and (7) *learning efficacy*. The statistical analyses showed that the proposed model is valid and fitted quite well with the empirical data. The results also indicated that, in the context of SUT, *education goal and institutional commitment* was the only direct factor influencing student retention, whereas *social integration* and *academic integration* indirectly affected student retention.

Based on the analyses of the research publications and the results of the structural equation model, vision and strategies for the student retention at SUT were proposed, with four important objectives; (1) to retain students while maintaining high-academic quality; (2) to develop and establish effective, integrated management systems for quality student retention processes; (3) to increase the student retention rate at SUT while maintaining high-academic quality through the self-regulated learning processes and high quality services; and (4) to create environments and cultures in the institution which support proactive and participatory student retention processes at all levels in the institution, e.g. the attitude of “students come first”.

According to the vision, objectives, administrative systems and organization cultures of SUT, the following six student retention strategies were established: (1) proactive student recruitment and management in the transition period; (2) increasing the degree of student’s commitments to education goal and institution; (3) creating appropriate environment and systems to support academic development of students; (4) creating appropriate environment and systems to support social and personality development of students; (5) creating student’s motivation to develop their potential through the self-regulated learning processes; and (6) creating appropriate physical structures, academic atmospheres, and effective administrative systems for quality services. Based on the vision, objectives and strategies, the researcher suggested an administrative system for the student retention at SUT, with examples of responsive persons and units, which can be modified, customized and improved upon changing circumstances. The researcher believes that, by improving and strengthening of the quality of education and services, integration of all academic and non-academic activities and service units concerning with the student retention, and proactive participations of personnel at all levels, SUT could achieve the goals of student retentions within a short time.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ชื่อเรื่อง : ยุทธศาสตร์และระบบบริหารเพื่อการธำรงนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผู้วิจัย : ดร. บุรทิน ขำภีรัฐ
ปีที่จัดพิมพ์ : 2556
แหล่งทุน : ทุนอุดหนุนการวิจัยสถาบัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รัฐบาลของประเทศไทยที่ผ่านมาและในปัจจุบัน ตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้มีหน้าที่กำหนดนโยบายและปฏิบัติในระดับต่างๆ ต้องดำเนินมาตรการหลายประการเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว โดยประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษามากที่สุดได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การมีกระบวนการตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาและการใช้กลไกด้านงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งในการกำกับสถาบันการศึกษาให้ดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย เช่น การจัดสรรงบประมาณตามจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนและมีอยู่จริงในระบบ ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต้องปรับระบบบริหารงานด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น กระบวนการรับนักศึกษา การสร้างระบบและกลไกที่สนับสนุนให้นักศึกษาคงอยู่และสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาของหลักสูตร เป็นต้น ทั้งนี้ การดำเนินมาตรการต่างๆ ต้องไม่กระทบกับคุณภาพและลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต การที่จำนวนนักศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่องบประมาณทำให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนมีการแข่งขันกันสูงขึ้นในทุกด้าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีตระหนักและให้ความสำคัญกับการธำรงนักศึกษา จึงได้ดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อการธำรงนักศึกษา อย่างไรก็ตามเพื่อให้มียุทธศาสตร์ มาตรการและระบบบริหารจัดการในลักษณะบูรณาการที่มีเอกภาพ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเป็นสำคัญ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงได้อนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์และระบบบริหารเพื่อการธำรงนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการด้านการธำรงนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ประกอบกับการศึกษาเชิงสถิติที่ใช้การประยุกต์ตัวแปรเชิงทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูงทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อเสนอยุทธศาสตร์และระบบบริหารจัดการที่เหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต

รายงานวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์และระบบบริหารเพื่อการอำนวยการแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี” เสนอผลการวิจัยสามส่วนหลักได้แก่ (1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์รายงานการวิจัยด้านการอำนวยการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในต่างประเทศและในประเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศเบื้องต้นในการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และการเสนอยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม เป็นไปตามหลักวิชาและเป็นที่ยอมรับ (2) การอภิปรายผลลัพธ์ที่ได้จากโมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (3) ยุทธศาสตร์การอำนวยการนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีผลงานวิจัยในแต่ละส่วนสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์และสังเคราะห์รายงานการวิจัยด้านการอำนวยการนักศึกษา

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่ผ่านมาแสดงว่า การอำนวยการนักศึกษาและอัตราการสำเร็จการศึกษา มีความสำคัญยิ่งในการประเมินความสำเร็จและประสิทธิผลของมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญ โดยได้ดำเนินการด้านการอำนวยการนักศึกษาอย่างเป็นระบบในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับสถาบัน ระดับหลักสูตร และระดับนักศึกษา

งานวิจัยระดับสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานเฉพาะเพื่อดำเนินการเรื่องการอำนวยการนักศึกษา บางแห่งสนับสนุนทุนวิจัยและรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีผลงานวิจัยสามารถค้นคว้าได้ทางอินเทอร์เน็ต เช่น การวิจัยในประเทศอังกฤษแสดงว่าผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรระดับต่าง ๆ มีผลเป็นอย่างมากต่อการอำนวยการนักศึกษา การวิจัยแสดงว่าการที่นักศึกษาอยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านจากมัธยมศึกษามาศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างบรรยากาศทำให้นักศึกษาไม่มีความรู้สึกวิตกกังวล โดยผู้บริหารต้องช่วยนักศึกษาให้สามารถปรับตัวเข้ากับวิธีการเรียนแบบใหม่และสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และต้องทำให้นักศึกษารู้สึกมีความมั่นคงในการศึกษา โดยจัดหาสิ่งที่เป็นความต้องการเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาตามความเหมาะสม ให้ความดูแลเอาใจใส่ และเสนอแนะวิธีการเรียนรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารสามารถเพิ่มอัตราการคงอยู่ในสถาบันได้ โดยการรับรองว่า การให้บริการต่าง ๆ แก่นักศึกษานั้นเข้าถึงนักศึกษาอย่างแท้จริงและเป็นไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลทันทีทันใด ตลอดจนการสนับสนุนทางวิชาการต้องเข้าถึงนักศึกษาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน การดำเนินการในระดับสถาบัน เช่น (1) การจัดให้มีทุนการศึกษา (2) การสนับสนุนทางวิชาการ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาที่มีผลการเรียนที่ไม่เป็นที่น่าพอใจได้รับการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งโดยมีผู้สอนเสริม (3) การจัดโปรแกรมการศึกษาในชั้นปีที่หนึ่งที่สอดแทรกแนวทางการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยและการใช้ชีวิตภายหลัง เมื่อออกมาอยู่หอพัก (4) การมีหลักสูตรเกียรติคุณ (honors programs) ให้นักศึกษาที่มีศักยภาพและความสามารถพิเศษทางวิชาการ (5) การจัดการกับวัฒนธรรมที่หลากหลายและความหลากหลายของนักศึกษา (6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน

กายภาพ เช่น หอพัก ห้องค้นคว้าด้วยตนเองที่ห้องสมุด และอาคารกิจการนักศึกษา และ (7) การจัดให้มีช่องทางด้านการสื่อสารแบบสองทางที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น

งานวิจัยระดับหลักสูตร การวิจัยในต่างประเทศให้ความสนใจค่อนข้างมากกับการอ้างนักศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่นักศึกษาต้องมีทักษะและความรู้ทางคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ค่อนข้างสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย การศึกษาพบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการอ้างนักศึกษาได้แก่ (1) สถานภาพของมหาวิทยาลัย (รัฐบาลและเอกชน) (2) ค่าใช้จ่าย (3) ความสามารถในการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษา (4) จำนวนหน่วยกิตในหลักสูตร และ (5) จำนวนโครงการที่สนับสนุนนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ผลการวิจัยแสดงด้วยว่า ความสามารถในการคัดเลือกนักศึกษาเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการเรียนชั้นปีที่หนึ่ง ความเชื่อมั่นในการเรียน ระดับความชอบหลักสูตร วิศวกรรมศาสตร์หรือความต้องการเป็นมืออาชีพทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ และการรับรู้ถึงความมั่นคงในหน้าที่การงานและรายได้กับการคงอยู่ของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์

ผลงานวิจัยในต่างประเทศแสดงด้วยว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์มากที่สุด ได้แก่ (1) ความไม่พอใจในสาขาที่เรียน (2) การสอนของคณาจารย์ในสาขาวิชาไม่น่าสนใจหรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (3) การให้คำปรึกษาหรือแก้ปัญหาด้านการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ (4) สาขาวิชาอื่นน่าสนใจมากกว่า (5) ขาดความสนใจหรือไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน เป็นต้น

งานวิจัยระดับนักศึกษา ประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทัศนคติ พฤติกรรมการเรียน และการดำเนินชีวิตของนักศึกษาเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา รายงานวิจัยในระดับนักศึกษาในต่างประเทศพบที่มีความหลากหลายค่อนข้างสูง ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เช่น การศึกษาในต่างประเทศแสดงว่า ความยึดมั่นต่อเป้าหมายการศึกษาของนักศึกษามีผลทำให้โอกาสที่นักศึกษาจะออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษาลดลง ภูมิหลังครอบครัว ความสามารถทางวิชาการ ความสอดคล้องกับบรรทัดฐานของสถาบัน ผลการเรียน การพัฒนาทางสติปัญญา การสนับสนุนจากเพื่อน การปรับตัวทางสังคม และความพึงพอใจต่อสถาบันมีผลโดยตรงต่อความผูกพันและการตัดสินใจศึกษาจนสำเร็จการศึกษาโดยไม่ออกกลางคัน เป็นต้น ผลงานวิจัยที่ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาในประเทศออสเตรเลียซึ่งสัมพันธ์กับผลการเรียนพบว่ามาจากหลายสาเหตุ สาเหตุที่สำคัญอันดับต้น ๆ ได้แก่ ต้องการหยุดเรียน ไม่สามารถจัดการเรื่องการศึกษากับเรื่องการทำงานให้สมดุลกันได้ เปลี่ยนเป้าหมายด้านอาชีพ รู้สึกเครียดและกังวลเรื่องการศึกษา ไม่ชอบแนวทางการเรียนการสอนในหลักสูตร เตรียมพร้อมเรื่องการศึกษาในหลักสูตรไม่เพียงพอ ไม่ได้รับทุนสนับสนุนค่าการศึกษา

จากรัฐบาล การศึกษาไม่เป็นไปตามความต้องการของครอบครัว ความเจ็บป่วย รู้สึกโดดเดี่ยว แยกแยก หรือไม่ได้รับการต้อนรับจากเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่ามึนักศึกษาที่เปลี่ยนไปศึกษาที่สถาบันอื่น เนื่องจากเห็นว่าเป็นผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคต เป็นต้น

โดยสรุป จากการวิเคราะห์แนวคิด การศึกษาและทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยข้างต้น โดยเฉพาะผลงานวิจัยที่ดำเนินการในต่างประเทศ ซึ่งศึกษาการคงอยู่ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สรุปว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการคงอยู่ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้แก่ (1) ศักยภาพและความพร้อมด้านวิชาการ (2) ความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา (3) การปรับตัวทางสังคมและทางวิชาการ (4) บรรยากาศวิชาการในมหาวิทยาลัย (5) แรงจูงใจในการเรียน และ (6) ทุนการศึกษา

อนึ่ง ผลงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงและนำไปเป็นแนวทางในศึกษาเรื่องการดำรงนักศึกษาในประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ได้แก่ ผลงานของ Tinto (1975, 1987, 1993) ซึ่งเสนอโมเดลการดำรงนักศึกษาในมหาวิทยาลัย Tinto เสนอว่าปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามากที่สุดได้แก่ ความผูกพันกับสถาบันและเป้าหมายการศึกษา ศักยภาพและความพร้อมด้านวิชาการ การปรับตัวด้านวิชาการ บรรยากาศทางวิชาการในมหาวิทยาลัย แรงจูงใจในการเรียน และทุนการศึกษา เป็นต้น การศึกษารายงานวิจัยที่ผ่านมาจึงแสดงว่า ทักษะและความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียน (self-regulated learning) ความสำเร็จในการเรียนในชั้นปีที่ 1 และความเชื่อมั่นในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีผลต่อความเชื่อมั่นและกระบวนการเรียนรู้ และมีส่วนทำให้นักศึกษาสามารถศึกษาจนสำเร็จการศึกษาได้

2. การพัฒนา การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยน และการอภิปรายผลลัพธ์ที่ได้จากโมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

การวิจัยเชิงสถิติมีประชากรเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2549 ที่อยู่ในระบบจำนวน 8,012 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง 2,795 คน ซึ่งรวมถึงนักศึกษาที่พ้นสภาพและได้กลับเข้าศึกษาใหม่ ชั้นปีที่สอง 1,690 คน ชั้นปีที่สาม 1,250 คน และชั้นปีที่สี่ 2,277 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่รับเข้าตามระบบปกติ ปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 1,391 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง 907 คน (65.20%) และนักศึกษาชั้นปีที่สอง 484 คน (34.80%) ตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่รับเข้าตามระบบปกติ ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง การเลือกชั้นปีนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ การสุ่มนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเสนอโมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีตามแนวคิดของ Tinto (1975, 1987, 1993) โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของอุดมศึกษาและสังคมไทย ตัวแปร

ตามโมเดล คือ การคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี วัตถุประสงค์ 3 ตัว ได้แก่ (1) ความตั้งใจศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในภาคการศึกษานี้หรือภาคการศึกษาต่อไป (2) ความตั้งใจจะไม่สมัครหรือสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ในภาคการศึกษานี้หรือภาคการศึกษาต่อไป และ (3) ความตั้งใจจะไม่ย้ายหรือเปลี่ยนสาขาวิชา/สำนักวิชาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตัวแปรทำนายมีทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ (1) ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง เช่น สาขาวิชา/สำนักวิชาที่สังกัด เพศ อายุ วิธีการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการเรียนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คะแนนสอบเข้า ภูมิภาค และภูมิหลังครอบครัว เป็นต้น (2) ความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา หมายถึง การที่นักศึกษาที่มีความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมต่อมหาวิทยาลัย โดยมีความเชื่อและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของมหาวิทยาลัย มีความตั้งใจที่จะใช้ความพยายามเพื่อความสำเร็จของตนเองและมหาวิทยาลัย ตลอดจนมีความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยต่อไป (3) กลยุทธ์ในการเรียน วัดจาก 3 องค์ประกอบ คือ ทักษะทางปัญญา ทักษะการคิด และการจัดการแหล่งเรียนรู้ (4) การปรับตัวทางสังคม วัดจากตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่มีต่อการพัฒนานักศึกษาและการสอน (5) การปรับตัวทางวิชาการ วัดจากตัวบ่งชี้ 2 ตัวคือ พัฒนาการทางวิชาการ และพัฒนาการทางสติปัญญา (6) แรงจูงใจในการเรียน วัดจาก 3 องค์ประกอบ คือ แรงจูงใจและการเห็นคุณค่าสิ่งๆที่เรียน ความเชื่อมั่นในตนเอง และความวิตกกังวลในการสอบ และ (7) ความเชื่อมั่นในการเรียน วัดจากตัวบ่งชี้ 3 ตัว ได้แก่ ความเชื่อมั่นในการเรียนวิชาด้านคำนวณ ความเชื่อมั่นในการเรียนวิชาด้านวิทยาศาสตร์ และความเชื่อมั่นในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตลอดจนแบบปลายเปิด มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญ และมีการทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

โมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งแสดงตัวแปรและความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร ตลอดจนขนาดของอิทธิพล ผลการวิเคราะห์ทางสถิติแสดงว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี มีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 และ 2 และแสดงว่า ตัวแปรความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความตั้งใจคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อย่างไรก็ตาม โมเดลแสดงด้วยว่า การที่นักศึกษาจะมีความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา จำต้องมีการปรับตัวทางวิชาการและทางสังคมที่เหมาะสม สังเกตได้จากการที่ตัวแปรการปรับตัวทางวิชาการและการปรับตัวทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษาไปยังตัวแปรการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สรุปได้ว่า โมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

สุนารีที่พัฒนาขึ้น มีความไม่แปรเปลี่ยนและมีความสามารถด้านการทำนายตลอดจนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้ในระดับที่น่าพอใจ และสามารถนำมาใช้คาดการณ์การคงอยู่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุนารีได้ในอนาคต

3. ยุทธศาสตร์การธำรงรักษานักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุนารี

ผู้วิจัยได้นำเสนอ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ ตลอดจนปัจจัย ค่านิยมและสภาพแวดล้อมสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินยุทธศาสตร์การธำรงรักษานักศึกษา ซึ่งได้จากการวิเคราะห์รายงานการวิจัยที่ผ่านมาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุนารี ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับการธำรงรักษานักศึกษา ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงสถิติ และผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างการคงอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุนารี วิสัยทัศน์ด้านการธำรงรักษานักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุนารีคือ

“มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุนารีเป็นมหาวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญและดำเนินการธำรงรักษานักศึกษา โดยใช้กระบวนการสร้างและพัฒนาคุณภาพ ทั้งด้านวิชาการ สังคม และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีระบบบริหารจัดการด้านการธำรงรักษานักศึกษาที่มีเอกภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ สามารถสร้างและพัฒนาทักษะและความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียน (self-regulated learning) ของนักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ มีความผูกพันต่อสถาบัน มุ่งมั่นเพื่อเป้าหมายการสำเร็จการศึกษา และสามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข”

โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการได้แก่

(1) เพื่อการธำรงรักษานักศึกษาอย่างมีคุณภาพ สู่การเป็นบัณฑิตที่เพียบพร้อมด้วยความสามารถและทักษะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านวิชาการ สังคม คุณธรรมจริยธรรม สามารถเป็นพลเมืองที่ดีได้ในอนาคต

(2) เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาให้มีเอกภาพ คุณภาพ และประสิทธิภาพ เป็นระบบครบวงจร เช่น การรับนักศึกษา การเรียนการสอน การให้บริการ การสื่อสารกับนักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง การเสริมสร้างความรู้ด้านวิชาการและทักษะที่พึงประสงค์ ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ ผูกพันต่อมหาวิทยาลัย และมุ่งมั่นจนสำเร็จการศึกษา

(3) เพื่อการเพิ่มอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุนารีอย่างมีคุณภาพ โดยใช้แนวทางและกระบวนการพัฒนาทักษะและความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียน (self-regulated learning) ของนักศึกษาและการให้บริการสนับสนุนด้านต่างๆ อย่างพร้อมมูล อันจะนำไปสู่การใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในมหาวิทยาลัย

(4) เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ส่งเสริมให้กระบวนการธำรงนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เป็นวัฒนธรรมองค์กรในทุกระดับ และสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเชิงรุก โดยให้ความสำคัญกับนักศึกษาในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญที่สุด เป็นต้น

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์มี 6 ยุทธศาสตร์ได้แก่ (1) การรับนักศึกษาเชิงรุกและการจัดการในช่วงเปลี่ยนผ่าน (2) การสร้างความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา (3) การสร้างสภาวะแวดล้อมกระบวนการและระบบเพื่อการพัฒนาทางวิชาการ (4) การสร้างสภาวะแวดล้อมกระบวนการและระบบเพื่อการพัฒนาทางสังคม (5) การสร้างแรงจูงใจเพื่อพัฒนาศักยภาพและกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ (6) การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพระบบบริหารและการให้บริการที่เหมาะสม ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่นำเสนอได้คำนึงถึงระบบบริหาร วัฒนธรรมองค์กร บริบทและค่านิยมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้เสนอระบบบริหารและแนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมกับระบบ “รวมบริการ ประสานภารกิจ” ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยได้แสดงตัวอย่างมาตรการ/การปฏิบัติ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษารายงานการวิจัย ซึ่งสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมและตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป พร้อมเสนอตัวอย่างผู้รับผิดชอบหลัก ทั้งนี้ บางมาตรการ/การปฏิบัติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ดำเนินการไปบ้างแล้วทั้งในอดีตและปัจจุบัน ผู้วิจัยเสนอประเด็นการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งต้องพิจารณา 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การบรรลุเป้าหมายการธำรงนักศึกษา (2) การมีข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วน (3) การมีแผนพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา (4) การสื่อสารและการรับฟังความคิดเห็น และ (5) การสร้างระบบสนับสนุนด้านวิชาการ

ผู้วิจัยได้เสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป ได้แก่ (1) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ และการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย (2) ปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นนักศึกษาเป็นสำคัญ และ (3) การศึกษาเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการธำรงนักศึกษา แนวทางการประสานงาน การสร้างแผนปฏิบัติการระยะต่างๆ และจัดลำดับความสำคัญของตัวอย่างมาตรการ/การปฏิบัติที่นำเสนอ การสร้างตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐาน (benchmark) ที่เหมาะสมเพื่อการประเมินผลด้านการธำรงนักศึกษา เป็นต้น

ท้ายสุดผู้วิจัยเชื่อว่า วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ ตลอดจนตัวอย่างมาตรการ/การปฏิบัติที่นำเสนอ มีพื้นฐานอยู่บนการสร้างและการพัฒนาคุณภาพในทุกมิติ ทั้งด้านวิชาการ สังคม คุณธรรม จริยธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษา ตลอดจนระบบบริหารและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย เป็นแนวทางและทิศทางที่ถูกต้องและสามารถนำไป

ปฏิบัติได้จริง เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเป็นหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรสำคัญทางสังคม ซึ่งมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับบุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย เช่น หน่วยงานหรือสถานประกอบการผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครองและนักศึกษาเอง ประชาชนในประเทศและประชาคมโลก ดังนั้น ยุทธศาสตร์ มาตรการที่มหาวิทยาลัยนำมาใช้จึงต้องแสดงออกถึงความรับผิดชอบ โดยต้องคำนึงถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงของมหาวิทยาลัยเป็นอันดับแรก ควบคู่ไปกับความตระหนักถึงความสูญเสียของทุกฝ่าย หากนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องยุติการศึกษาก่อนการสำเร็จการศึกษา

